

Ευρωπαῖοι συνάδελφοί των, τὴν διανοητικὴν καὶ πρακτικὴν αὐτοῦ μόρφωσιν διὰ τῆς συστάσεως ἐπαγγελματικῶν σχολῶν κλωστικῆς καὶ ὑφαντικῆς, ἐσπερινῶν σχολῶν διδασκαλίας γραμμάτων, ταμείων νοσηλείας, ἀνεγέρσεως ὑγιεινῶν ἐργατικῶν κατοικιῶν πλησίον τῶν τόπων ἐργασίας του, ταμείων προκίσεως τῶν ὄρφανῶν νεανίδων, ἤτοι μέτρα ἄτινα ἐφαρμοσθέντα εἰς ὅλας τὰς πεπολιτισμένας χώρας ἔδωσαν ἄριστα ἀποτελέσματα. Διὰ τῶν μέτρων τούτων τὸ προσωπικὸν συνεδέθη ἐπαγγελματικῶς μετὰ τὴν ἐπιχείρησιν, ἢ ἐπαγγελματικὴ ἐξειδίκευσις ἠΰξησε τὴν παραγωγὴν τῆς ἀποδοδομένης ἐργασίας καὶ ἐκαλλιτέρευσε τὴν ποιότητά της πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἐργοδοτοῦ, συνεπῶς ἡ μικρὰ δαπάνη ἦν ἕκαστος τῶν ἐργοστασιαρχῶν θὰ ὑπέστη πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν μέτρων τούτων ἐκαλύφθη ἀσφαλῶς καὶ πολλαπλῶς διὰ τῆς καλλιτέρας καὶ ταχύτερας παραγωγῆς καὶ ποιότητος.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς ὑλικῆς ἀπόψεως πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει καὶ ἡ ἠθικὴ τοιαύτη, ἡ ἁρμονία τῶν σχέσεων τοῦ ἐργοδοτοῦ καὶ ἐργαζομένου πρέπει νὰ ἐδράζεται καὶ ἐπὶ τοῦ ψυχικοῦ συνδέσμου. Ἐν Ἑλλάδι δὲν πρέπει οἱ ἐργαζόμενοι νὰ εἶναι ἄπλοοι ἀριθμοὶ διὰ τοὺς ἐργοδότας ὡς συμβαίνει εἰς τὰς μεγάλας βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Ὅσον ὁ ἐργοδοτὴς ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸ προσωπικόν του τόσον καὶ αἱ σχέσεις του δξύνονται, ἢ ἀποξένωσις ζημεῖ ἀμφοτέροισι, ἢ ἔλλειψις

ἐνδιαφέροντος τοῦ ἐργοδοτοῦ τρέπει τὸν ἐργάτην πρὸς τὰς παρατάξεις ἐκείνας αἵτινες ἀναλαμβάνουν δῆθεν τὴν προστασίαν τῶν ἐπαγγελματικῶν τῶν συμφερόντων, ἐνῶ κατὰ βάθος ἐπιδιώκουν ἐγωϊστικοὺς σκοποὺς.

Ἐν Ἑλλάδι ἐλάχιστα βιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις προέβησαν εἰς λήψιν μέτρων κοινωνικῆς προνοίας τοῦ προσωπικοῦ των. Οὕτω κατοικίας τοῦ ἐργατικοῦ καὶ ὑπαλληλικοῦ προσωπικοῦ ἔχουν αἱ μεταλλεντικαὶ ἐπιχειρήσεις Λαυρίου, Ὁρωποῦ, Μαραθῶνος, Κασσάνδρας κλπ., ἢ Ἐταιρία Χημικῶν Προϊόντων καὶ Λιπασμάτων ἧς ἔχει ἐγκαταστήσει καὶ οἰκονομικὸν συσσίτιον, ἱατροῦν, ταμειντήριον, ἢ Ἐταιρία λιθογραφίας καὶ κτυποποιίας «Κρόνος» ἧς ἐγκατέστησε συσσίτιον καὶ ἐσπερινὰ μαθήματα δι' ἀγράμματα παιδιά, ἢ Ἐταιρία Μεταλλείων Κασσάνδρας ἔχει ἐγκαταστήσει παντοπωλεῖον ἐξ οὗ προμηθεύεται τὸ προσωπικόν τὰ τροφίματά του μετὰ ἡλατιωμένας τιμάς, παρέχουσα φάρμακα καὶ ἱατρὸν δωρεάν.

Αἱ ἐπιχειρήσεις ἐφ' ὧν ἐνηργήθη ἡ ἔρευνα οὐδὲν μέτρον κοινωνικῆς προνοίας ἔχουν λάβει ὑπὲρ τοῦ προσωπικοῦ των καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς σύνδεσμος ὑφίσταται μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἐργοδοτῶν του. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀδιαφορίας ταύτης εἶναι ἡ οἰκτρὰ κατάστασις ὑφ' ἣν διατελεῖ ὁ ἐργατικὸς τούτος κόσμος δι' ὃν οὐδεμία πρόνοια βελτιώσεως λαμβάνεται.

ΤΕΧΝΙΚΟΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΣΧΕΔΙΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ

Δημοσιεύομεν κατωτέρω τὴν ἀπὸ 7ης Ἰουλίου ἐ. ἐ. πρὸς τὸ Τεχνικὸν Ἐπιμελητήριον τῆς Ἑλλάδος ἀποσταλείσαν ἐπιστολὴν τοῦ Δημάρχου Ἀθηναίων κ. Σπ. Πάτση, ὡς καὶ τὸ εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς ἔγγραφον τοῦ Ἐπιμελητηρίου πρὸς τὸν κ. Δήμαρχον, σχετικῶς μετὰ τὸ σχέδιον τῆς πόλεως Ἀθηνῶν.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. ΠΡΟΕΔΡΟΝ
ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀξιότιμε Κύριε Πρόεδρε,

Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ἔργα» ἐπληροφορήθη τὴν ὑπὸ τοῦ Ἐπιμελητηρίου σας συγκροτήσιν Ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος τοῦ Σχεδίου τῶν Ἀθηνῶν. Τὴν εἰδησιν ὡς εἰκὸς δὲν ἠδυνάμην νὰ παρίδω, ὡς ἀφορῶσαν ζωτικώτατον ζήτημα τῆς πόλεώς μας, διὸ καὶ ἐπέλαβον ὡς ὑποχρέωσιν, ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ σᾶς ἐκφράσω τὰς θεομὰς εὐχαριστίας μου διὰ τὸ οὕτως ἐμπράκτως καταδηλούμενον φιλόπολι ἐνδιαφέρον, ἐξ οὗ ἡ Δημοτικὴ Ἀρχὴ δικαιούται νὰ ἐλπίζῃ, ὅτι θ' ἀρυσθῇ διδάγματα καὶ ἀφ' εἰρόν διότι ἐνόμισα ὅτι ὄφειλον νὰ συμβάλω εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τῆς ἐγκύρου παροχῆς πληροφοριῶν αἱ ὅποιαι ἴσως δὲν εἶναι γνωσταὶ λεπτομερικῶς.

Κατόπιν τῶν γενομένων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη προσπαθειῶν διὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἐνὸς νέου σχεδίου τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὴν ἀποτυχίαν τούτων ὀφειλομένην εἰς εὐλογον

ἀντίδρασιν τῶν ἰδιοκτητῶν, οἵτινες διὰ τῆς ἐφαρμογῆς των ἔχον τὴν περιουσίαν των χωρὶς προηγουμένως νὰ ἔχη ληφθῇ οὐδεμία φροντίς διὰ τὴν δικαίαν ἀποζημίωσιν των, πάντες ἐπέισθημεν ὅτι, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον λείπει διὰ τὸ σχέδιον τῶν Ἀθηνῶν δὲν εἶναι αἱ λαμπραὶ ἰδέαι ἀλλὰ τὸ ἄφθονον χρῆμα. Χάρις εἰς αὐτὸ κάθε ὠραῖον σχέδιον εἶναι χίμαιρα ἀποβαίνουσα μᾶλλον ἐπιζήμιος παρὰ ὠφέλιμος διὰ τὴν πόλιν. Ὁ Ἴδιος Ἀθηναίων ἐμφορούμενος ὑπὸ τῶν διδαγμάτων τούτων συνέστησε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη συστηματικὴν ὑπηρεσίαν. Σχεδίου πόλεως καὶ διέθεσε διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν αὐτοῦ μεγάλα χρηματικά ποσά, διὰ τῶν ὁποίων ἀποζημιώνει προθύμως τοὺς ἰδιοκτῆτας τῶν ρυμοτομωμένων, ἄλλους μὲν κατόπιν τῶν νομίμων διατυπώσεων, τοὺς πλείστοις δὲ δι' ἀπ' εὐθείας συμβιβαστικῶν συνενοήσεων. Πρὸς ἐμπέδωσιν παρὰ τῶν κοινῶν τῆς πεποιθήσεως ὅτι ζημιούμενός τις ἐκ τῆς ρυμοτομίας θ' ἀπ' ἐπιζήμιωθῇ δικαίως καὶ χωρὶς νὰ ταλαιπωρῆται ἐπὶ ἔτη εἰς Δικαστήρια, ἐκρίνομεν ὡς ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ ἐκπληρώσῃ προηγουμένως ὁ Ἴδιος τὰς ὑφισταμένας ὑποχρεώσεις του ἐκ τοῦ παλαιοῦ σχεδίου.

Πρέπει απαραίτητως ἡ φράσις « με πῆρε τὸ σχέδιο » νὰ χάσῃ τὴν τραγικὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν δυστυχῶς τῆς ἔδωκε τὸ παρελθόν.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ σχεδίου Ἀθηνῶν, εἶναι γνωστὸν βέβαια εἰς ὅλους ὅσοι ἠσχολήθησαν μετὰ τὸ σχέδιον, ὅτι αἱ Ἀθῆναι δὲν ἔχουν ἐν ἐνιαῖον σχέδιον, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ χίλια ἑκατὸν περίπου ἀπροσάσματα ἀνακριβέστατα, διαφωνοῦντα τὰ μὲν πρὸς τὰ δέ, καὶ ὅλα μαζὺ πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κατάστασιν. Ὅσον καὶ ἂν περιγράψωμεν τὴν ἀθλιότητα τῶν σχεδίων αὐτῶν δὲν θὰ κατορθώσωμεν ποτὲ νὰ δώσωμεν τὴν ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ αὐτῆς· τὰ ἀρμόδια γραφεῖα δύνανται νὰ παράσχουν μερικὰ παραδείγματα.

Πρὸ τῆς καταστάσεως ταύτης ὁ Δῆμος Ἀθηναίων ἀντὶ νὰ σπαταλᾷ πολὺ τιμὸν καιρὸν καὶ χρῆμα διὰ νὰ καταρτίξῃ καὶ αὐτὸς ἐν χιμαιρικῶν σχεδίων τοῦ ὁποίου ἢ εφαρμογῇ θ' ἀπῆιτι δαπάνην ἐπὶ, ἴσως, φορὰς μεγαλυτέραν τῶν ὅλων ἐτησίων ἐσόδων αὐτοῦ, ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ καὶ πρακτικώτερον τὸ ὁποῖον θὰ ἐξυπηρετῇ πραγματικῶς τὴν πόλιν καὶ τὸ ὁποῖον οὐδέποτε μέχρι σήμερον ἔγινε. Διέθεσεν ὅσον ἦτο δυνατόν περισσότερα ἐκ τῶν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ νὰ κάμῃ ἐν ἀκριβὲς καὶ ἐνιαῖον σχέδιον τῶν Ἀθηνῶν διὰ κωδικοποιήσεως τῶν ὑπὲρ χιλίων, ὡς προείπομεν, ἀποσπασμάτων. Πράγματι δὲ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνέθεσε κατόπιν διαγωνισμοῦ τὴν τοπογράφειαν τοῦ πρώτου τμήματος τῶν Ἀθηνῶν ἐκ 10.000 στρεμμάτων εἰς Τοπογραφικὴν Ἐταιρίαν ἣτις καὶ ἤρχισε πρὸς τὸ μέρος τῶν Πατησίων ἀπὸ τῆς ὁδοῦ Ἀγίου Μελετίου καὶ ἔξω.

Ἡ ἐπισήμανσις τῶν τριγωνομετρικῶν καὶ πολυγωνομετρικῶν σημείων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους γίνεται μόνιμος διὰ μεταλλίνων ἐντοιχισμένων ἐξασημάτων ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς τὸ μέλλον ὡς στοιχεῖον εφαρμογῆς τοῦ σχεδίου διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῶν οἰκοδομικῶν γραμμῶν.

Δέον νὰ ἐξαρθῇ ἡ πρόθυμος ἀρωγὴ τῆς Τοπογραφικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Δήμου παρασχούσης πάντα τὰ στοιχεῖα ἐκ τῆς γενομένης ὑπ' αὐτῆς ἐργασίας τριγωνισμοῦ καὶ πολυγωνομετρίας.

Ἡ τοπογράφεισις τοῦ πρώτου τμήματος ἤρχισε τὸν Δεκέμβριον π. ἔ. ἤδη δὲ εὐρίσκειται περὶ τὸ τέλος αὐτῆς. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσίν της θέλει γίνῃ εφαρμογῇ ἐπ' αὐτῆς τοῦ ἐν ἰσχύϊ σχεδίου τῆς πόλεως μετὰ ἐλαφροῦς βελτιώσεις αὐτοῦ, δι' ὅσας τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Δήμου ἐπαρκοῦσι.

Δέν ἀνῆκει βεβαίως εἰς τὴν Δημοτικὴν Ἀρχὴν νὰ ἐξάρῃ τὴν σημασίαν καὶ τὴν σοβαρότητα τοῦ ἔργου τούτου, εἰς ὃ ὁ Δῆμος ἀπεδύθη, διότι φρονῶ ὅτι ὁ τεχνικὸς κόσμος τῆς Ἑλλάδος τελεῖ ἐν ἐπιγνώσει τῆς ἀνακαινιστικῆς μερῆς, ἣτις νομίζω ὅτι τὸ πρῶτον ἤδη λαμβάνεται ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς πραγματικότητος, ἐν τούτοις ἀνέθεσα εἰς τὸν Μηχανικὸν Τμηματάρχον τοῦ Δήμου ἐπὶ τοῦ σχεδίου,

κ. Κ. Μπίρη, νὰ παράσχῃ πληρεστέρας πληροφορίας εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐπιτροπὴν, ἐὰν αὕτη θελήσῃ τοῦτο.

Κατόπιν τῶν ἄνω ἔχω τὴν τιμὴν νὰ διατυπώσω τὴν παράκλησιν, ὅπως τὴν ἐπιστολὴν ταύτην εὐαρεστηθῆτε ν' ἀνακοινώσητε ἐν τῷ συνόλῳ ἢ ἐν περιλήψει εἰς τὰ ἀξιότιμα Μέλη τοῦ Ἐπιμελητηρίου.

Δεχθῆτε, κ. Πρόεδρε, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἐξαιρέτου

τιμῆς μεθ' ἧς διατελῶ

(Τ. Σ.) Σ. ΠΑΤΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. ΔΗΜΑΡΧΟΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Ἀξιότιμε Κύριε Δήμαρχε,

Μᾶς συγκινεῖ ἰδιαίτερος καὶ μετ' ἐμοῦ ὀλόκληρον τὴν Διοικοῦσαν Ἐπιτροπὴν τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἑλλάδος τὸ ὑπ' ἀριθ. 14024 ἀπὸ 7ης τρέχοντος ὑμετέρον ἔγγραφο, δι' οὗ τόσον εὐμενεῖς διαβιβάζετε σκέψεις διὰ τὸ ἔργον μας, εἴμεθα δὲ ἀπολύτως βέβαιοι, ὅτι καὶ ἅπαντα τὰ μέλη τὸ αὐτὸ θὰ δοκιμάσωσι συναίσθημα, λαμβάνοντα γνώσιν τούτου διὰ τοῦ Περιοδικοῦ « Ἔργα », ἐπισήμου τοῦ Τεχν. Ἐπιμελητηρίου ὄργανον.

Αἰσθανόμεθα ἰδιαίτερον, κύριε Δήμαρχε, ἱκανοποιῆσιν διὰ τὴν σύμπισσιν τῶν ἀντιλήψεών μας πρὸς τὴν ὑμετέρας πολυτίμους πληροφορίας καὶ ὑποδείξεις. Τὸ Ἐπιμελητήριον, εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του, ἀλλὰ καὶ πρὸ ἀκόμῃ ταύτης, ὁπότε ὡς Ἐνωσις τῶν Ἑλλήνων Ἐπιστημόνων Μηχανικῶν ὑφίστατο, δὲν ἔπαυσε νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τ' ἀφορῶντα τὴν πόλιν μας ζητήματα. Εἰδικώτερον ἐπὶ τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως εἶχε καὶ ἔχει τὰς βασικὰς ταύτας ἀντιλήψεις, στηριζομένας ἐπὶ τῶν πραγματικῶν γεγονότων ἅτινα τόσον γλαφυρῶς καὶ ἐμπεριστατωμένως περιγράφετε.

Ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς συνθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς σαφῶς προκύπτει, ὅτι σκοπὸς δὲν εἶναι ἡ σύνταξις σχεδίου τῆς πόλεως, ἀλλ' ἡ ἔρευνα τῶν πολλαπλῶν στοιχείων ἐπὶ τῶν ὁποίων δέον νὰ βασισθῇ ἡ μελέτη πραγματοποιησῆμιον καὶ οὐχὶ χιμαιρικῶν σχεδίου. Εἶναι δὲ τὰ θέματα ταῦτα, ὡς κάλλιον παντὸς ἄλλου γνωρίζετε, πολλαπλὰ καὶ πολυσύνθετα.

Περαίνοντες τὴν παροῦσαν μας, κύριε Δήμαρχε, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς νὰ δεχθῆτε ὁμοῦ μετὰ τὴν διαβεβαίωσιν περὶ τῆς προθυμίας ἡμῶν νὰ ἐξυπηρετήσωμεν τὰ συμφέροντα τοῦ πρώτου Δήμου τοῦ Κράτους, οὗτινος προΐστασθε, ἐπὶ παντὸς τεχνικοῦ ζητήματος, ἂν ἤθελε ζητηθῇ τοῦ Ἐπιμελητηρίου μας ἡ συμβολὴ καὶ τὰς θερμοῦς ἡμῶν εὐχαριστίας, τόσον διὰ τὴν καλὴν περὶ τοῦ ἔργου μας ἰδέαν ὑμῶν, ὅσον καὶ διὰ τὴν πολὺ τιμὸν συνδρομὴν τὴν ὁποίαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου μᾶς παρέχετε διὰ τῆς συνεργασίας τοῦ ἀρμοδίου Τμηματάρχου καὶ συναδέλφου κ. Κ. Μπίρη.

Διατελοῦμεν μετὰ πάσης τιμῆς

Ὁ Πρόεδρος

Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Π. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ